

**Materiał ćwiczeniowy dla nauczycieli języka polskiego. Budowa akapitów
w wypowiedzi argumentacyjnej**

Wypracowanie zamieszczone w materiale zostało napisane przez ucznia na temat egzaminacyjny opublikowany w [Arkuszu pokazowym](#) na stronie CKE.

Temat

Podróżowanie jako sposób na poznanie świata i samego siebie.

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej – utwory epickiego albo dramatycznego
- innego utworu literackiego – może to być również utwór poetycki
- wybranych kontekstów.

Błędy rzeczowe, błędy w kompozycji			Błędy językowe (w tym stylistyczne), ortograficzne i interpunkcyjne
	01	Dzięki zdobytym w życiu doświadczeniom możemy szybciej	
	02	i lepiej rozwiązywać swoje problemy. Wiedza o sobie, świadomość	
	03	własnych możliwości i wartości również ułatwia przejście przez życie.	
	04	Umiejętność szukania różnych dróg wyjścia z trudnych sytuacji niesie	
sp.	05	ze sobą <u>wiele</u> korzyści. <u>Jest wiele sposobów</u> , aby nabyć <u>takie cechy</u> .	jęz. jęz.
str.	06]Jednym ze <u>sposobów</u> na poznanie świata i samego siebie	jęz.
sp.	07	jest podróżowanie.	jęz.
	08	Zwiedzanie świata zostało opisane w wielu wybitnych dziełach.	
	09	Według mnie najlepszym przykładem jest „Odyseja” napisana przez	
	10	Homera. Autor ukazuje to, jak Odyseusz zmienia się przez 10 lat	
	11	swojej podróży do domu. Dla bohatera stają się ważne nowe wartości,	
	12	nabywa także nowych umiejętności. Uczy się, co można zrobić	
	13	w trudnej sytuacji oraz dowiaduje się [√] jaki świat go otacza, i że nie	int.
	14	jest to <u>to</u> , co zna z miejsca, w którym się wychował. Podróż	jęz.
	15	Odyseusza <u>otwiera mu oczy</u> i sprawia, że jest on bardziej wyrozumiały	jęz.
	16	i otwarty na nowe możliwości. Sytuacje, które opisuje Homer, takie jak	
	17	spotkania z różnego rodzaju potworami, uczą nie tylko głównego	
	18	bohatera, ale także dają do myślenia czytelnikowi. Wydarzenia te nie	
	19	przytrafiają się w życiu na co dzień, ale kiedy o nich pomyślimy, mogą	
	20	wydać się znajome. Analizowanie ich pozwala dostrzec podobieństwo	
sp.	21	do problemów, z którymi borykamy się w życiu. <u>Od</u> Odyseusz bogatszy	
	22	o doświadczenia zdobyte w czasie podróży powraca do swojego	
	23	domu i już przy pierwszej nadarzającej się okazji pokazuje swoje	
	24	nowe umiejętności.	
sp.	25	Podróżowanie po Ziemi łączy się z poznawaniem nowych ludzi –	
	26	ich kultury, praw, tradycji, religii, poglądów, obyczajów, zachowań, <u>co</u>	

	27	według mnie <u>jest w stanie bardzo otworzyć oczy</u> , ponieważ umożliwia	_jęz.	jęz.
	28	spojrzenie na nas samych z zupełnie innej perspektywy.		
	29	Przykład na to <u>jest</u> zawarty w utworze Josepha Conrada pod	_jęz.	
	30	tytułem „Jądro ciemności”. Jeden z bohaterów, Marlow, opowiada jak	int.	
	31	Afryka i samo Kongo zmieniają Europejczyków – stają się oni okrutni		
	32	i złowieszczy. Wyróżnia się tutaj postać Kurtza, który stał się wręcz		
	33	tyranem, <u>kierującym się brutalnością</u> . Przebywanie na tym	_jęz.	
	34	kontynencie pozbawiło go wszelkich cech człowieczeństwa, dobroci		
	35	i empatii. Moim zdaniem ten przykład ukazuje, że ludzie w zetknięciu		
	36	z innymi kulturami mogą zmieniać się na gorsze i zobaczyć siebie		
	37	od złej strony, która zwykle nie jest dostrzegana.		
	38	Wyżej przywołani autorzy ukazali różne cele podróży.		
	39	W przypadku Odyseusza było to dążenie do rodzinnej Itaki po		
	40	zwycięskiej wojnie trojańskiej, a jeśli mowa o Marlowie i <u>Kurtzu</u> – chęć		
rzecz.	41	odkrywania nowych lądów i <u>poznawania obcych kultur</u> . Częściowo		
	42	podobne były zakończenia podróży – Odyseusz i Marlow wrócili do		
	43	domu, ale Kurtz pozostał w Kongu, tam zmarł. W obu utworach		
	44	podróż została ukazana jako coś przynoszącego człowiekowi nowe		
	45	doświadczenia, x i pozwalającego na poszerzenie wiedzy nie tylko	int.	
	46	o świecie, ale również o sobie samym.		
_sp.	47	Wiele o podróżach i podróżowaniu możemy się także dowiedzieć		
	48	z książki naszej polskiej noblistki – Olgi Tokarczuk pt. „Bieguni”.	int.	
	49	Tematyka tego utworu dotyczy <u>różnych</u> aspektów podróżowania.		
	50	Autorka opisuje historie <u>różnych</u> ludzi i miejsc. Można się z nich wiele	_jęz.	
	51	nauczyć i porównywać doświadczenia i przeżycia bohaterów do		
	52	własnych doświadczeń i przeżyć. Już sama lektura tej książki może		
	53	nam dostarczyć niemal tyle wrażeń, co prawdziwa podróż.		
	54	Wszystkie te przykłady ukazują, jak ważne jest dla nas		
	55	podróżowanie . Otwiera ono wiele możliwości <u>i ścieżek, którymi</u>		
	56	<u>możemy iść</u> . Poznawanie świata znacząco wpływa na <u>nas i na nasz</u>	jęz. jęz.	
	57	<u>charakter</u> , czasem na zmianę naszych priorytetów, kształtuje też nasz		
	58	system wartości. Zmienia nas i ukazuje te same sytuacje w różnym		
	59	świecie. Moim zdaniem na podróżowanie warto poświęcić czas,		
	60	ponieważ zdobytą podczas podróży wiedzę możemy potem		
		wykorzystać w przyszłości przy rozwiązywaniu problemów.		
		[552 wyrazy]		

<i>Jeżeli 0 pkt – wskaż powód.</i>							
1.	Spełnienie formalnych warunków polecenia	0	1	<i>Błąd kardynalny.</i>	<i>Brak lektury obowiązkowej.</i>	<i>Nie dotyczy problemu.</i>	<i>Nie jest wypowiedzią argumentacyjną.</i>

Uzasadnienie oceny:

Wypracowanie spełnia formalne warunki polecenia:

- nie zawiera błędu kardynalnego
- znajduje się w nim odwołanie do lektury obowiązkowej – *Odysei Homera*
- dotyczy problemu wskazanego w poleceniu
- jest wypowiedzią argumentacyjną.

2.	Kompetencje literackie i kulturowe	0	1	2	3	4	5	6	7	8	Liczba błędów rzeczowych	OGÓŁEM KLİK
		9	10	11	12	13	14	15	16	1		

Uzasadnienie oceny

Zdający częściowo funkcjonalnie wykorzystał w wypracowaniu lekturę obowiązkową – *Odyseję Homera*. Nie dookreślił, co umożliwiło bohaterowi poznanie samego siebie i świata ani nie napisał, czego bohater nauczył się o sobie, a czego o świecie. Z kolei *Jądro ciemności* Josepha Conrada to utwór wykorzystany niefunkcjonalnie – piszący nie skoncentrował się na podróży bohatera, tylko na miejscu, które wyzwoliło w Kurtzu najgorsze instynkty. Zdający częściowo funkcjonalnie wykorzystał w wypracowaniu kontekst literacki – powieść *Bieguni* Olgi Tokarczuk. Stwierdził, że lektura tej książki *dostarcza tyle wrażeń, co prawdziwa podróż*, a z przeczytanych historii i opisanych miejsc *można się wiele nauczyć* – są to jednak ogólniki.

Argumentacja jest powierzchowna. Błąd rzeczowy skutkuje przyznaniem 1 pkt w tym kryterium.

3a	Struktura wypowiedzi	0	1	2	3
		G	F	E	C

Uzasadnienie oceny:

Próba problemowego budowania wypowiedzi. Nie wszystkie akapity zostały ze sobą powiązane, np. pierwszy i drugi akapit rozwinięcia. Wstęp niepotrzebnie podzielono na dwa akapity – 1 usterka jest jednak dopuszczalna.



3b Spójność wypowiedzi	Liczba błędów w spójności	5	0	1	2	3

Uzasadnienie oceny:

W wypowiedzi występuje 5 zaburzeń w spójności (między akapitami i zdaniem).

3c Styl wypowiedzi	0	1

Uzasadnienie oceny:

Styl w przeważającej części pracy stosowny.

4a Zakres i poprawność środków językowych	Liczba błędów językowych	12	0	1	2	3	4	5	6	7														
			3 H	3 G	3 F	2 H	2 G	1 H	3 E	2 F	1 G	3 D	2 E	1 F	3 C	2 D	1 E	3 B	2 C	1 D	3 A	2 B	1 C	2A

Uzasadnienie oceny:

Składania i leksyka stosowne do realizacji tematu – zakres środków językowych zadowalający. Uczeń popełnił 12 błędów językowych, co skutkowało przyznaniem 1 pkt w tym kryterium.

W wypracowaniu występują liczne błędy stylistyczne polegające najczęściej na nieuzasadnionym powtarzaniu wyrazów, ale także na stosowaniu sformułowań metaforycznych (np. w linijce 15).

W linijce 5 jest z kolei błąd leksykalno-składniowy. Po pierwsze, *wiedomość własnych możliwości i umiejętność szukania różnych dróg wyjścia...* to nie *cechy*. Po drugie, czasownik *nabyć* został użyty w znaczeniu ‘zyskać coś, uzyskać zdolność czegoś’. W takim sensie łączy się on z rzeczownikami w dopełniaczu, a nie – jak jego podstawowy odpowiednik ‘kupić’ – z formami biernika (por. *nabyć książkę*, ale *nabyć tężyzny fizycznej*); poprawna konstrukcja składniowa to *nabyć tych cech*.

W liniijkach 26–27 jest też błąd w łączliwości leksykalno-semantycznej wyrazów – związek wyrazowy *być w stanie* łączy się jedynie z rzeczownikami osobowymi: *ktoś jest w stanie zrobić coś*.

4b Poprawność ortograficzna	Liczba błędów ortograficznych	0	0	1	2

4c Poprawność interpunkcyjna	Liczba błędów interpunkcyjnych	4	0	1	2

Łączna liczba punktów: 11



Analiza sposobu prowadzenia wyводу myślowego w pracy, funkcjonalności zastosowania przez piszącego akapitów o różnej budowie oraz ich wzajemnego powiązania:

Uwaga. Pogrubioną czcionką zaznaczono w wypracowaniu wypowiedzenia tematowe – główne myśli akapitów.

Wstęp

W ostatnim zdaniu akapitu wstępu została sformułowana główna myśl – stanowisko piszącego: **Jednym ze sposobów na poznanie świata i samego siebie jest podróżowanie**. Stanowisko to nie zostało jednak rozwinięte, stanowi powtórzenie problemu zawartego w temacie pracy: *Podróżowanie jako sposób na poznanie świata i samego siebie*. Nie wyjaśniono dokładnie, czym jest **poznanie świata** i jak można rozumieć **poznanie samego siebie**. Informacje o nabywaniu doświadczeń życiowych pomagających rozwiązywać problemy, pogłębianiu wiedzy o sobie pozwalającej poznać własne możliwości i ograniczenia są istotne, ale nie zostały funkcjonalnie wykorzystane do zdefiniowania sformułowań z tematu.

Rozwinięcie

Pierwszy akapit rozwinięcia **nie zawiera głównej myśli**. Został tu przywołany trafny przykład, pojawia się zdanie w sposób ogólny sygnalizujące problematykę rozważań: *Odyseusz zmienia się przez 10 lat swojej podróży do domu*, brakuje jednak refleksji uogólniającej. Ilustracja zmiany dokonującej się u bohatera jest zbyt ogólna i nie do końca spójna, także informacja stanowiąca wniosek końcowy: *Odyseusz bogatszy o doświadczenia zdobyte w czasie podróży powraca do swojego domu i już przy pierwszej nadarzającej się okazji pokazuje swoje nowe umiejętności*. Nie dookreślono doświadczeń zdobytych przez bohatera ani nowych umiejętności, nie wyjaśniono też, co konkretnie miałyby umożliwić poznanie samego siebie i świata. Akapit nie jest zbudowany poprawnie.

Drugi akapit rozwinięcia mógłby być **łącznikowy**, gdyby piszący w pierwszym akapicie całkowicie skoncentrował się na doświadczeniach z podróży umożliwiających poznanie samego siebie poprzez pokonywanie różnych trudności, które w podróży wystąpiły i zdobywanie nowych doświadczeń kształtujących bohatera, a w kolejnych – na poznaniu innych ludzi mającym wpływ na odkrywanie prawdy o samym sobie. Jednak w akapicie kolejnym jest mowa o Afryce, której realia wyzwalają najgorsze instynkty i mają wpływ na negatywne zmiany postaw przybywających tam Europejczyków.

Trzeci akapit rozwinięcia to akapit **syntetyczny**. Krótka analiza postawy Kurtza, bohatera *Jądra ciemności* Josepha Conrada posłużyła do sformułowania **wniosku (głównej myśli) – ludzie w zetknięciu z innymi kulturami mogą zmieniać się na gorsze i zobaczyć siebie od złej strony, która zwykle nie jest dostrzegana**. Przykład utworu dobrze dobrany, ale jego odczytanie – nie na temat. Piszący nie skoncentrował się na podróży bohatera, tylko na miejscu, które wyzwoliło w Kurtzu najgorsze instynkty. Utwór nie został wykorzystany funkcjonalnie. Akapit zbudowano niepoprawnie, ponieważ główna myśl jest luźno powiązana z tematem.

Czwarty akapit rozwinięcia – **analityczny**, stanowi krótkie podsumowanie analizowanych utworów, pozwalające na wskazanie różnych funkcji podróży dla bohaterów. Akapit został zbudowany poprawnie, poszczególne zdania są ze sobą powiązane i dotyczą tematu pracy.

Piąty akapit rozwinięcia – **nie zawiera sprecyzowanej głównej myśli**, ponieważ trudno uznać za nią ogólnikowe stwierdzenie: *Można się z nich wiele nauczyć i porównywać*

doświadczenia i przeżycia bohaterów do własnych doświadczeń i przeżyć. Ponadto stwierdzenie to nie zostało uprawomocnione, ponieważ sformułowano je na podstawie dwóch zdań o charakterze informacyjnym, a nie analitycznym, dodatkowo – drugie i trzecie zdanie są luźno powiązane z tematem (*Tematyka tego utworu dotyczy różnych aspektów podróżowania. Autorka opisuje historie różnych ludzi i miejsc*). Akapit nie został zbudowany poprawnie, zawiera zdania informacyjne obok analitycznych, stanowi zbiór luźno powiązanych wniosków.

Podsumowanie

Akapit rozpoczyna się od stwierdzenia: *Wszystkie te przykłady ukazują, jak ważne jest dla nas podróżowanie*, rozwiniętego w formie sformułowanych wniosków – *podróżowanie jest ważne, ponieważ: otwiera wiele możliwości i ścieżek, którymi możemy iść; poprzez poznawanie świata znacząco wpływa na nas i na nasz charakter, czasem na zmianę priorytetów; kształtuje nasz system wartości; zmienia nas, ukazuje te same sytuacje w różnym świetle*. Akapit jest zbudowany poprawnie – od wniosku ogólnego – do szczegółowych, podsumowujących cały wywód.

Wypracowanie zostało zbudowane z różnych akapitów (w rozwinięciu – 1 analityczny, 1 syntetyczny, 1 próba zbudowania łącznikowego, 2 bez sprecyzowanej głównej myśli; wstęp zawiera stanowisko na końcu, podsumowanie rozpoczyna się od wniosku ogólnego). Tylko wybrane akapity zostały zbudowane poprawnie, w pozostałych – albo brakuje jasno sprecyzowanej myśli głównej, albo wnioski sformułowano na podstawie ogólnikowych, często informacyjnych zdań.